

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

[Quod grande malum sit adulterium. D]

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

cunq; viuentē viro alteri nupserit, adultera habe-
 atur, nec ei agendæ pœnitentiæ licentia concedi-
 tur, nisi vnus de illis fuerit defunctus: quanto ma-
 gis de illa tenenda est, quæ ante se immortalī spō-
 so coniunxerat, & post hoc ad humanas nuptias
 transmigravit? Attēde quod non solum coniugiū
 talibus negare videtur, sed et locum pœnitentiæ.
 Sed non ita intelligēdum est, vt aliquando exclu-
 dantur à pœnitentia, quæ digne pœnitentiā agere
 volunt: sed illæ non sunt admittendæ ad pœnitē-
 tiam, quæ ab incessus copula discedere noluerint:
 quia post religionis propositū non pōt Deo recō-
 ciliari per pœnitentiā, quæ ad habitum suæ pro-
 fessionis redire neglexerit. Tūc ille qui se cōiunxe-
 rat ei, defunctus erit, cū ab eius illicitis amplexib⁹
 hæc penitus recesserit. Cū ergo dicitur, eas non esse
 admittendas ad pœnitentiā, nisi quibus se iunxe-
 rant, de mundo recesserint, subaudiendū est, eis.
 Tunc n. eis viri de mundo recedunt & defungun-
 tur, cum ab eorum concupiscentia isti se alienant,
 quæ sensū similitudo subdita declarat & cōfirmat.

Quod grande malum sit adulterium. D

Cum vir & mulier legitime coniuncti sunt, con-
 stat alterū altero viuentē ad aliam non posse trās-
 ire copulam: alioquin adulterium cōmittitur: de
 quo Clemens Papa ait. Quid in omnibus peccatis *Clemens e-*
 adulterio est grauius? Secundum namq; in pœnis *pist. 2. ad*
 tenet locum, quæ primum illi habent, qui aberrāt *Iacobum.*
 à Deo. Grauiissime ergo peccant adulteri, grauius
 fornicarij, sed cunctis his grauius incestuosi: quos
 omnes transcendunt, contra naturam delinquen-
 tes. Vnde Aug. Adulterij malum vincit fornicatio- *Ca. 8. & 11.*
 nem, vincitur ab incestu. Peius n. est cum matre, *de bono con-*
 quam cum aliena vxore dormire: sed horū omniū *iug. tom. 6.*
 pessimum est, quod contra naturā fit: vt si vir mē-
 bro mulieris non ad hoc cōcesso vtatur: si execra-
 biliter fit in meretrice, sed execrabili⁹ fit in vxore.

De illis qui post longam captiuitatem redeunt.

Hic quaeritur de illis foeminis, quae putantes viros suos interemptos, vel in captiuitate, vel ab ini qua dominatione nunquam liberandos, in aliorum coniugia trāsierunt: si illi qui putabantur perisse remeauerint, vtrū eis reddi debeant: & an secundi fornicati sint, & ipsae reae adulterij. De hoc Leo papa sic ait, Necessē est vt legitimarum fœdera nuptiarum reintegranda credamus: & remotis his, quae hostilitas intulit, cuiq; id legitime reformetur, quod intulit, procurandumq; est, vt recipiat quisq; quod proprium est. Nec tamē culpabilis iudicetur, & quasi alieni iuris peruasor habeatur, q; personam eius mariti, qui iam non esse existimabatur, assumpsit. Sic enim multa, quae ad eos, qui in captiuitatē ducti sunt, pertinebant, in ius alienū transire potuerunt: & tamen plenae iustitiae est, vt eisdem reuersis reformentur. Ideoq; si viri post longam captiuitatē reuersi, ita in dilectione suarū coniugum perseverant, vt eas cupiant in suum redire consortium: dimittendum est, & inculpabile iudicandum, quod necessitas intulit: & restituentum, quod fides postulat. Sin autē aliqua mulieres ita vt virorum posteriorum amore sunt captae, vt malint his cohaerere, quam ad legitimum transire consortium: merito sunt notandae: ita vt ecclesiastica communione priuentur, quae de re excusabili contaminationē criminis elegerunt. Redeāt ergo in suum coniugia statim: quia sicut mulieres, quae ad viros suos reuerti noluerint, impiae sunt habendae: ita illae quae redeunt, merito sunt laudandae. Ex his ostenditur, illos qui taliter iunguntur, vt credant virum interemptū, per ignorantiam, aliquā excusationē habere de peccato: & tantum primā copulam esse legitimam, non secundam: veniam tamen habere, si careat opprobrium malae voluntatis. Sed si quis relicta in patria sua vxore in iogitiam

*Leo p. p. p.
77. Niceta
episco.
Aquilensis.*

quam abiens regionē aliam ducat vxorem, deinde poenitētia ductus eam dimittere velit, asserens se aliam habuisse, quæ viuit: nec ecclesia permittat, quæ quod ille asserit, ignorat: quaritur an hæc secunda copula sit coniugū? Sane dici pōt, non esse coniugium, & mulierē de crimine excusari per ignorantiam, virum autē adulterium admisisse. Sed ex quo ad primam redire volens nec valens, cogitur ecclesiæ disciplina hāc tenere, incipit excusari per obedientiā & timorem, de hoc quod poscenti mulieri debitū reddit, à qua ipse nunquam poscere debet: & sic de aliis huiusmodi sentiendum est.

DE DISPARI CULTU.

DISTINCT. XXXIX. A

Post hæc de dispari cultu videndum est, hæc est enim vna de causis, quibus personæ illegitimæ sunt ad contrahendum matrimonium. Nō enim licet Christiano cum gentili vel Iudæa inire cōiugium: quia etiam in veteri testamento prohibitū est, fideles viros infideles ducere vxores: Dño dicente: Non accipias vxores de filiabus alienigenarum filiis tuis, ne traducant eos post Deos suos. Iuxta hoc Dñi præceptum Iudæorum coniugia cū alienigenis inita Esdras separauit. Hoc idem est in nouo testamento seruatur. Vnde Aug. Ne nubat femina, nisi suæ religionis viro: vel ne vir talem ducat vxorem. Id enim, vt dicis, iubet Dñs, docet Apostolus, vtrunq; præcipit testamētum. Itē Ambr. Caue Christiane gētili vel Iudæo filiam tuam tradere: caue ne gentilem vel Iudæam vel alienigenā, id est, hæreticam, & omnem alienam à fide tua, vxorem accersas tibi. Item, Si quis Iudææ, siue Christiana Iudæo, siue Iudæa Christiano carnali consortio misceatur, quicumque tantum nefas admitterit, à Christiano cœtu protinus segregetur. Ex his aliisq; pluribus testimoniis apparet, non posse contrahi coniugium ab his, qui sunt diuersæ religionis & fidei.

Exod. 24.

Deut. 7.

Esdras. 10.

Lib. 1. de

adult. con-

iug. c. 21. t. 6.

Amb. ca. 9.

lib. 1. de

Abraham.

Exod. 34.

1. Cor. 7.

Ex concilio

Vrbansenf.

2. Cor. 7.

De